

Vleermuis- en steenmarteronderzoek

ABB Ontwikkeling B.V. 2021

Wassenaarseweg 220 te Den Haag

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg
T 0345 753 275
E info@bureau-viridis.nl
W www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 820598215B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: [REDACTED]
Foto's: [REDACTED]
Foto voorblad: Voorzijde gehele complex aan de Wasse-
naarseweg 220

Projectnummer: 2021-095
Wijze van citeren: Meerleveld, M, 2021. Vleermuis- en steen-
marteronderzoek Wassenarseweg 220 te
Den Haag. Ecologisch Adviesbureau Viridis,
Culemborg, PRNR-2021-095.

In opdracht van: ABB Ontwikkeling B.V.
Contactpersoon: [REDACTED]

Datum: 14-12-2021
Ondertekening: [REDACTED]
Paraaf: [REDACTED]

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Samenvatting

Deze samenvatting is bedoeld om een globaal overzicht te verkrijgen van het uitgevoerde onderzoek en de daaruit verkregen resultaten. Alvorens de werkzaamheden aan de betreffende gebouwen uitgevoerd kunnen worden is het echter noodzakelijk om met name hoofdstuk 3 aandachtig door te nemen. De in dit rapport opgenomen onderzoeksresultaten hebben een geldigheidsduur van 3 jaar na uitvoering onderzoek, wanneer werkzaamheden niet binnen deze periode uitgevoerd worden is nieuw onderzoek noodzakelijk.

Residentie Parkzicht te Wassenaar wordt herontwikkeld om gebouwen te realiseren. Een deel van de bebouwing wordt gesloopt en de monumentale panden worden gerenoveerd. De geplande werkzaamheden hebben mogelijk negatieve effecten op onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. Om na te gaan of dit zo is, is het terrein in 2021 middels een Quicksan onderzocht op het voorkomen van beschermde diersoorten. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen en steenmarter konden niet worden uitgesloten. Hierom heeft er nader onderzoek naar deze soorten in 2021 plaatsgevonden. Het onderzoek naar vleermuizen heeft plaatsgevonden volgens het vleermuisprotocol 2021. Omdat er geen inventarisatieprotocol voor de steenmarter beschikbaar is, is hierbij rekening gehouden met de ecologie van de soort.

Uit het onderzoek is gebleken dat er meerdere verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn. Er zijn geen verblijfplaatsen van steenmarter aangetroffen. Onderstaande tabel geeft de aangetroffen soorten weer.

Tabel 1 | Vastgestelde beschermde soorten. KV = kraamverblijfplaats, ZV = zomerverblijfplaats, PV = paarverblijfplaats of territorium, (M)W = (massa)winterverblijfplaats, NP = nestplaats. Wanneer een paarverblijfplaats van vleermuizen zich op dezelfde locatie bevindt als een zomerverblijfplaats wordt dit aangegeven met een *.

Gebouwnummer	Gewone dwergvleermuis				Laatvlieger			Ruige dwergvleermuis		Tweekleurige Vleermuis	Steenmarter
	KV	ZV	PV	(M)W	KV	ZV	PV	ZV	PV	PV	NP
Gebouw A	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Gebouw B	-	6	1*	-	-	-	-	-	-	-	-
Gebouw C	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gebouw D	-	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Gebouw E	-	20	1*	-	-	-	-	1	-	-	-
Gebouw F	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Gebouw G	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gebouw H	-	1	1*	-	-	-	-	-	-	-	-
Gebouw R	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal		36	10	2				1			

Afhankelijk van de specifieke werkzaamheden kan het voor de gebouwen waar beschermde soorten aangetroffen zijn noodzakelijk zijn een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming aan te vragen. Voor deze complexen dient daarom een activiteitenplan opgesteld te worden waarin de effecten op beschermde soorten en vervolgstappen (mitigerende maatregelen) uitgewerkt worden. Voor het opstellen van het activiteitenplan is o.a. een specificering van de werkzaamheden en de planning noodzakelijk. De opdrachtgever dient voor de vervolgstappen tijdig contact op te nemen met Bureau Viridis. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag is minimaal 20 weken, hiermee dient in de planning rekening te worden gehouden.

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding en plangebied	5	3.	Conclusie.....	21
1.1.	Aanleiding en context	5	4.	Bronnen	22
1.2.	Plangebied	5	4.1.	Literatuur.....	22
1.3.	Onderzoek.....	5	4.2.	Websites.....	22
2.	Onderzoek en resultaten	7	Bijlage A.	Foto's onderzoekgebied.....	23
2.1.	Onderzoeksmethode	7	Bijlage B.	Onderzoeksclusters.....	25
2.1.1	Vleermuizen.....	7	Bijlage C.	Ter zake kundige.....	26
2.1.2	Steenmarter.....	8			
2.2.	Resultaten	9			

1. Aanleiding en plangebied

1.1. Aanleiding en context

Residentie Parkzicht te Wassenaar wordt herontwikkeld om woningen te realiseren. Een deel van de bebouwing wordt gesloopt en de monumentale panden worden gerenoveerd. Het uitvoeren van dergelijke maatregelen kan negatieve effecten veroorzaken op onder de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde soorten. De werkzaamheden en planning zullen wanneer deze in meer detail bekend zijn worden opgenomen in een activiteitenplan.

1.2. Plangebied

Het plangebied bestaat uit het ANWB terrein met negen grote aan elkaar verbonden gebouwen, een parkeerplaats en vegetatie (Figuur 1.1). De bouwstijlen van de gebouwen variëren sterk met een combinatie van massieve monumentale panden tot golvende moderne bebouwing met veel glas. De meeste gebouwen zijn van massieve hoogbouw van zeven tot negen verdiepingen hoog, en enkele gebouwen zijn één tot drie verdiepingen hoog. Alle gebouwen hebben platte of licht geronde daken, de meest gebruikte dakbedekking is bitumen, grind, zonnepanelen, tegels, dakterras of een daktuin. Aan de zuidelijke rand van de parkeerplaats ter hoogte van de ingang van de huidige ANWB winkel staat een pompenkamer: een klein, laag, half begroeid gebouw met plat dak en enkele openingen. Nabij gebouw H staat een elektriciteitshuisje. Figuur 1.2 geeft de gebouwaanduiding weer die in dit verslag zal worden gebruikt.

Op en langs de grotendeels betegelde parkeerplaats staan verschillende heggen, bomen en andere lage vegetatie. Het plangebied heeft aan de west- en zuidzijde een parkachtige vegetatie en bestrating en wordt begrensd door een watergang met beschoeide oevers. Aan het noorden bevindt zich een hek richting de Koningin Beatrixkazerne. In het westen wordt het plangebied begrensd door een bosschage en een watergang. In de directe omgeving bevinden zich woonwijken, weilanden en een sportcomplex. Verschillende bosrijke parken bevinden zich binnen enkele

honderden meters afstand. Het plangebied ligt aan de rand van Den Haag op enkele kilometers afstand van de kust. Foto's van het plangebied worden weergegeven in Bijlage A.

1.3. Onderzoek

In het voorjaar is er een Quicksan Wnb uitgevoerd door Bureau Viridis (Broek & Praet, 2021). Aan de hand van deze quickscan was niet uit te sluiten dat negatieve effecten op beschermde Natura2000 gebieden op kunnen treden. Tevens kunnen er beschermde houtopstanden gekapt worden. Daarnaast is het plangebied beoordeeld op de potentiële aanwezigheid van onder de Wnb beschermde soorten. Uit deze beoordeling is gebleken dat de meeste beschermde soorten, waaronder jaarrond beschermde nesten niet in het plangebied aanwezig zijn. Verblijfplaatsen van de volgende soort(groep)en zijn echter niet uit te sluiten en behoeven nader onderzoek;

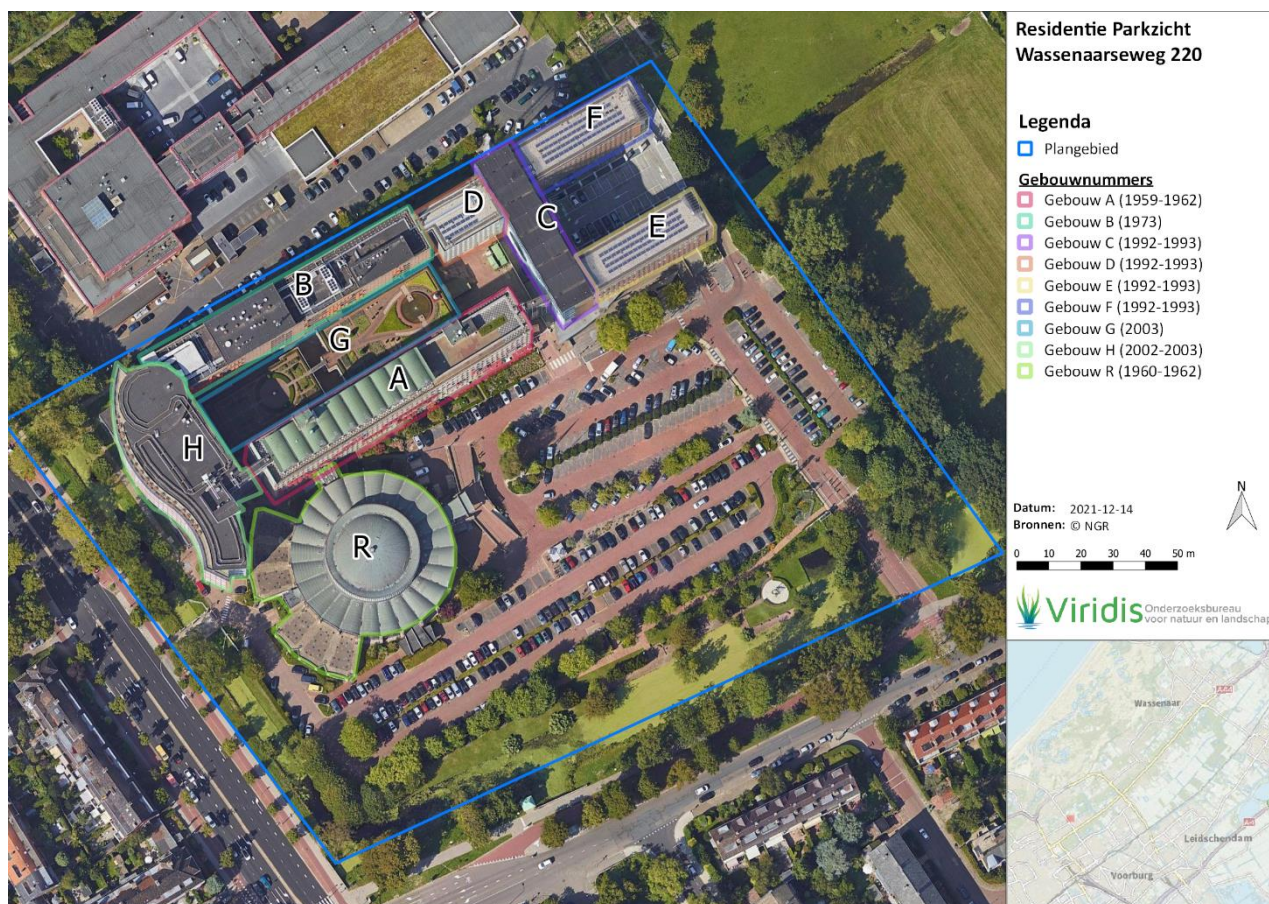
- Gebouwbewonende vleermuizen;
- Steenmarter.

Aan de hand van de Quicksan heeft de opdrachtgever aan bureau Viridis gevraagd het soortgericht onderzoek uit te voeren. Door het massieve karakter van de gebouwen is er extra onderzoek verricht naar middernachtzwermen van gewone dwergvleermuis, evenals onderzoek naar de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen van tweekleurige vleermuis. Onderzoek naar paarverblijfplaatsen van de meervleermuis is niet uitgevoerd. Dit is enkel in de omgeving van kraamverblijfplaatsen en langs de migratieroutes noodzakelijk.

Deze rapportage geeft de resultaten van het soortgericht onderzoek en doet dit aan de hand van de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Zijn er verblijfplaatsen van steenmarters aanwezig in het plangebied?

Figuur 1.1 | Overzichtskaat van het onderzochte gebied met onderscheid per gebouw.

2. Onderzoek en resultaten

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksinspanning, methode en resultaten weergegeven. Er is beschreven waar beschermde verblijfplaatsen zijn vastgesteld, zowel in de gebouwen behorend tot het plangebied als in de directe omgeving. Omdat de voorgenomen werkzaamheden ook invloed kunnen hebben op soorten in de omgeving, is het belangrijk om ook hier rekening te houden.

2.1. Onderzoeksmethode

Hieronder worden de onderzoeksmethoden voor vleermuizen en steenmarter beschreven.

2.1.1 Vleermuizen

Ecologie

Gedurende het jaar maken vleermuizen gebruik van verschillende verblijfplaatsen die verschillende functies vervullen. Vleermuizen hebben een vaste cyclus die gedurende het jaar wordt gevolgd, waarbij deze verblijfplaatsen afhankelijk van het moment in het jaar worden gebruikt. Afhankelijk van het weer houden vleermuizen van half oktober tot maart hun winterslaap in een winterverblijfplaats. Na de winterslaap verblijven vleermuizen vaak tijdelijk in kleine groepen in tussenverblijven. Vanaf mei verzamelen de vrouwtjes zich in kraamverblijfplaatsen en worden de jongen geboren en gezoogd. De mannen leven dan gezamenlijk of solitair in zomerverblijfplaatsen. In augustus, wanneer de jongen min of meer zelfstandig zijn, breekt de paartijd aan. De kraamkolonies vallen dan uiteen. Mannetjes van een aantal soorten bezetten tijdens de paartijd een paarverblijfplaats binnen een territorium, van waaruit ze vrouwtjes aantrekken om mee te paren.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol 2021 (NGB, 2021). Op basis van het vleermuisprotocol moet een gebied voldoende dekkend onderzocht worden. Om een volledig en voldoende dekkend beeld te

krijgen van het plangebied is deze ingedeeld in 4 onderzoeksclusters (Bijlage B).

Het onderzoek naar vleermuizen heeft plaatsgevonden met behulp van een batdetector met geluidsopnameapparatuur (Pettersson D240 & M500-384). Indien een soort niet in het veld op naam gebracht kon worden, zijn digitale opnames gemaakt. Deze opnames zijn vervolgens met speciale computerprogrammatuur (BatSound v.4.1) gedetermineerd op soort. Daarnaast is tijdens alle vleermuisonderzoeken gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion XP28). Deze camera registreert al kleine temperatuurverschillen (vanaf een halve graad) tussen verschillende objecten, waardoor de warmere vleermuizen makkelijk te onderscheiden zijn van de koelere lucht en gebouwen. Vooral als vleermuizen 's nachts hoog rond een gebouw vliegen, buiten bereik van de batdetector, is dit een effectieve manier om zwermactiviteit vast te stellen.

Om gedurende het onderzoek de trefkans van verblijfplaatsen van vleermuizen te vergroten is er vanuit het vleermuisprotocol een optimale periode voorgeschreven die tussen twee veldbezoeken ligt. Vleermuizen wisselen vaak van verblijfplaatsen, wanneer er tussen twee veldbezoeken een langere periode zit is de kans dat je een verblijfplaats mist kleiner. Bij het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen, evenals het onderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen is de optimale tussenliggende periode 20 dagen.

Kraam- en zomerverblijfplaatsen

Het vleermuisonderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen in het plangebied heeft plaatsgevonden middels drie veldbezoeken (één ochtendbezoek en twee avondbezoeken). De avondbezoeken startte telkens kort voor zonsondergang en liepen door tot circa twee uur na zonsondergang. Het ochtendbezoek startte circa 2 uur voor zonsopkomst en liep door tot na zonsopkomst. Onderzoek naar verblijfplaatsen heeft plaatsgevonden onder geschikte weersom-

standigheden: avondtemperatuur > 13°C, wind < 4 Bft, zie ook Tabel 2.1.

Paar- en winterverblijfplaatsen

Het vleermuisonderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen in het plangebied heeft plaatsgevonden middels twee bezoeken. Vleermuizen zijn vroeg op de avond goed waar te nemen, waarbij de vleermuizen vanaf circa een uur na zonsondergang duidelijk hun paarroep laten horen. Tijdens de paarperiode zwermen vleermuizen ook rond middernacht bij plekken waar ze (massaal) kunnen overwinteren. De dieren vliegen gedurende enige tijd (half uur) rondom de openingen waarbij deze steeds even een opening aantikken en dan weer verder vliegen. Hierbij kunnen meerdere dieren door elkaar vliegen. Het onderzoek naar paar- en (massa) winterverblijfplaatsen is gecombineerd en begon ruim voor middernacht tot minimaal 2 uur daarna. De weersomstandigheden waren geschikt voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek met een avondtemperatuur > 10°C en < 3 Bft, zie ook Tabel 2.1.

Tweekleurige vleermuis

Onderzoek naar paarverblijfplaatsen van tweekleurige vleermuis heeft plaatsgevonden middels twee bezoeken. Tweekleurige vleermuizen hebben een apart paarseizoen die van 15 oktober tot 1 december loopt. In deze tijd gebruiken mannetjes hoogbouw als klankbord voor hun luide paarroep. Het onderzoek startte een half uur na zonsondergang en duurde 2 uur. De weersomstandigheden waren geschikt voor het onderzoek met een avondtemperatuur tussen de 0°C en 10°C en <5 Bft, zie ook Tabel 2.1.

2.1.2 Steenmarter

Ecologie

De steenmarter komt in een groot deel van Europa voor, en zo ook Nederland. Hoewel de steenmarter voornamelijk in parklandschap is te vinden, komt de soort ook in volkomen bosloze gebieden, steengroeven en rotsige helling voor. In Nederland is de soort vooral te vinden in de omgeving van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden. Hierbij is de aanwezigheid van groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang als foerageergebied.

De steenmarter is een nachtdier dat van zonsondergang tot zonsopgang actief is. Zowel mannetjes als vrouwtjes hebben een eigen territorium, waarbij het territorium van een man dat van meerdere vrouwtjes overlapt. De grenzen worden gemarkeerd met urine en geurstof uit klieren bij de achterpoten. Binnen een territorium heeft een steenmarter meerdere schuilplaatsen.

De steenmarter eet zowel plantaardig als dierlijk voedsel en bestaat uit onder andere muizen, eieren, vruchten en bessen. Een steenmarter laat meestal vraatsporen (leeggegeten eierschalen, afgebeten veren of afgebeten koppen) achter wanneer deze een prooi heeft weten te bemachtigen. De uitwerpselen deponeert de steenmarter in een latrine in de buurt van een schuilplaats.

Onderzoeksmethode

Voor steenmarter is geen inventarisatieprotocol beschikbaar. Om deze reden is gekozen om onderzoek op basis van de ecologie van de soort te verrichten. De bezoeken hebben tegelijk met de onderzoeken naar vleermuizen plaatsgevonden. Tijdens het eerste bezoek is er rondom en in gebouwen extra gelet op aanwezigheid van latrines. De uitwerpselen hebben een doordringende geur en zijn daarnaast visueel goed te zien en herkennen. Tijdens alle veldbezoeken is gezocht naar sporen (keutels, prooiresten en prenten) en is er met behulp van een warmtebeeldcamera naar aanwezigheid van individuen gezocht.

Tabel 2.1 | Onderzoeksinspanning en weersomstandigheden. KZV = vleermuis zomeronderzoek (kraam- en zomerverblijfplaatsen; A = avondbezoek, O = ochtendbezoek), PV = vleermuisonderzoek paarverblijfplaatsen, MZ = middernachtzwermen, TV = paaronderzoek tweekleurige vleermuis.

Datum	Onderzoek	Starttijd	Eindtijd	Aantal onderzoekers	Temp (°C)	Windkracht (Bft)	Neerslag (mm)
Cluster 1 & 2							
7-6-2021	KZV-A1	21:27	00:03	4	17	2	Geen
1-7-2021	KZV-A2	21:49	00:08	4	15	2	Geen
8-6-2021	KZV-O	03:17	05:29	4	15	1	Geen
16-8-2021	PV1/MZ1	23:38	02:10	2	14	4	Geen
8-9-2021	PV2/MZ2	23:46	02:10	2	20	2	Geen
2-11-2021	TV1	18:35	20:39	1	8	2	Geen
24-11-2021	TV2	22:58	01:03	1	6	1	Geen
Cluster 3 & 4							
8-6-2021	KZV-A1	21:34	00:02	4	17	2	Geen
1-7-2021	KZV-A2	21:49	00:08	4	15	2	Geen
9-6-2021	KZV-O	03:19	05:25	4	14	1	Geen
16-8-2021	PV1/MZ1	23:41	02:15	2	14	4	Geen
8-9-2021	PV2/MZ2	22:09	02:14	2	19	2	Geen
2-11-2021	TV1	18:35	20:39	1	8	2	Geen
24-11-2021	TV2	22:58	01:03	1	6	1	Geen

2.2. Resultaten

In de gebouwen zijn de volgende verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig:

- 30 zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- 9 paarterritoria en 2 paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- 2 kleine winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- 1 zomerverblijfplaats van ruige dwergvleermuis.

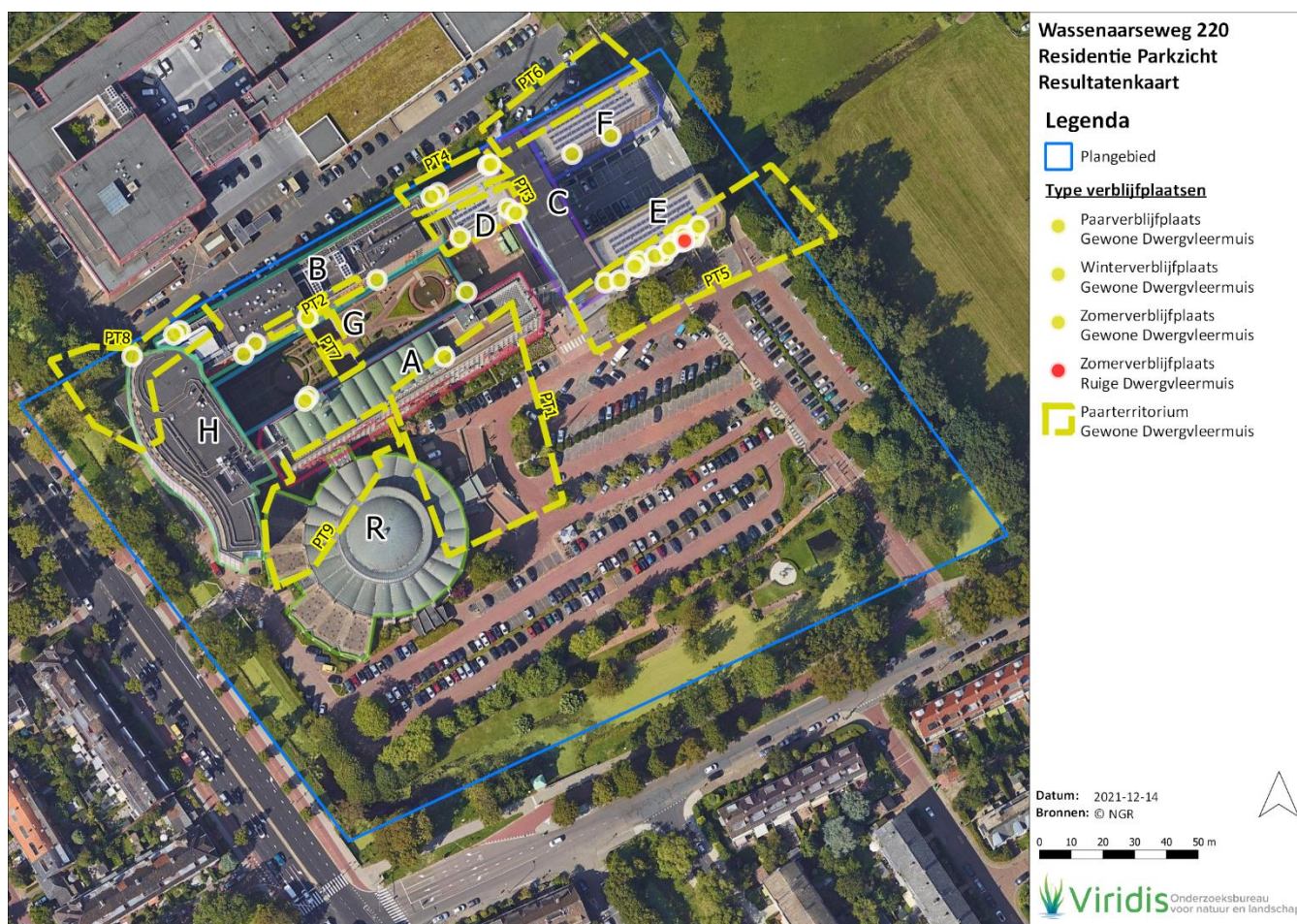
De exacte locaties van deze verblijfplaatsen worden weergegeven in Figuur 2.1 t/m 2.10, Tabel 2.2 en Afbeelding(en) 2.1 t/m 2.13. In figuur 2.1 is een overzicht van de resultaten van het gehele plangebied gegeven

en in figuren 2.2 t/m 2.10 is per gebouw een detail van de resultaten weergegeven. Elke verblijfplaats heeft een code gekregen om tekst en figuur te koppelen. Er is geen foto beschikbaar van de locatie van zomerverblijfplaats Z7.

Er zijn geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen, en ook geen massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en paarverblijfplaatsen van tweekleurige vleermuis.

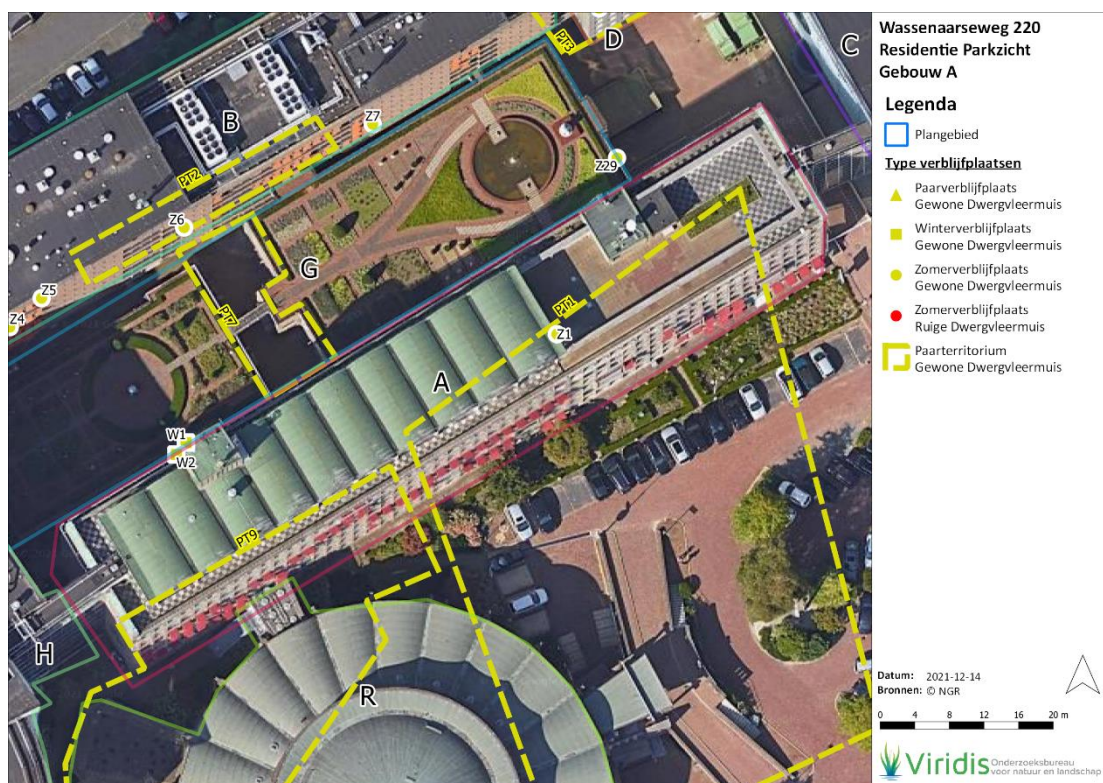
Er zijn tijdens het onderzoek geen steenmarters, sporen of latrines van steenmarters in het plangebied aangetroffen.

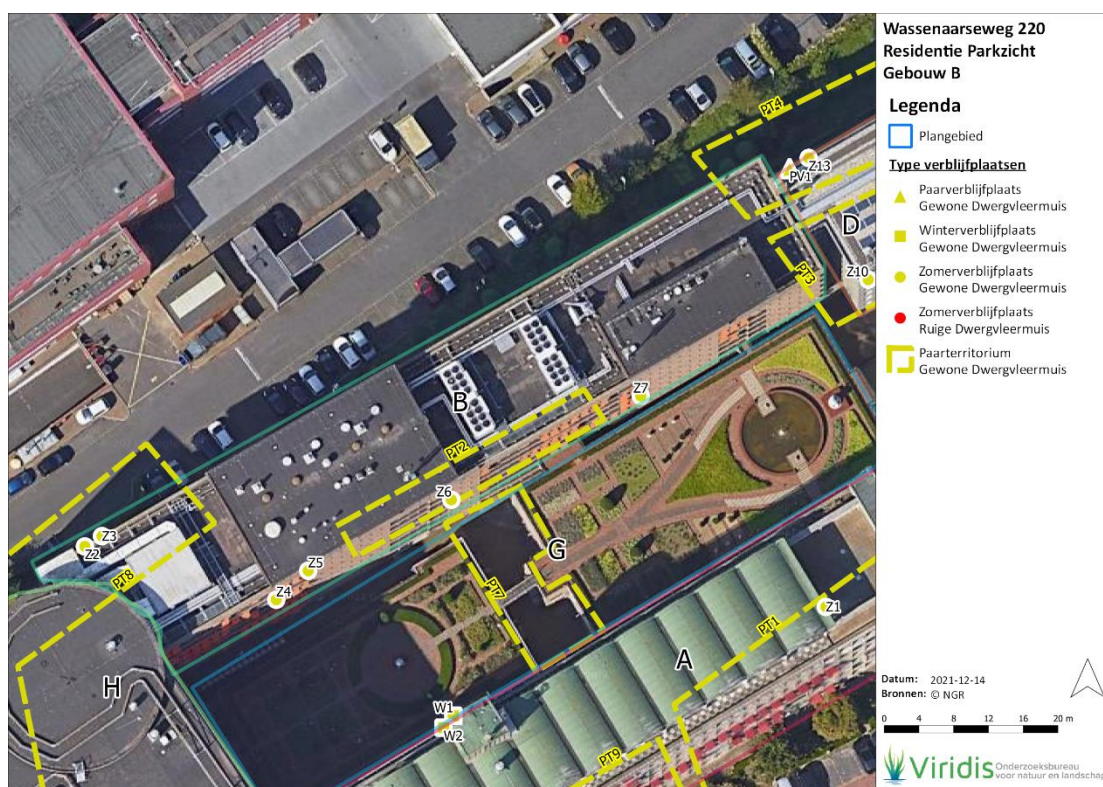

**Figuur 2.1 | Resultatenkaart van het gehele plangebied. In figuren 2.2 t/m 2.10 is een detail van de resultaten per gebouw weer-
geven.**

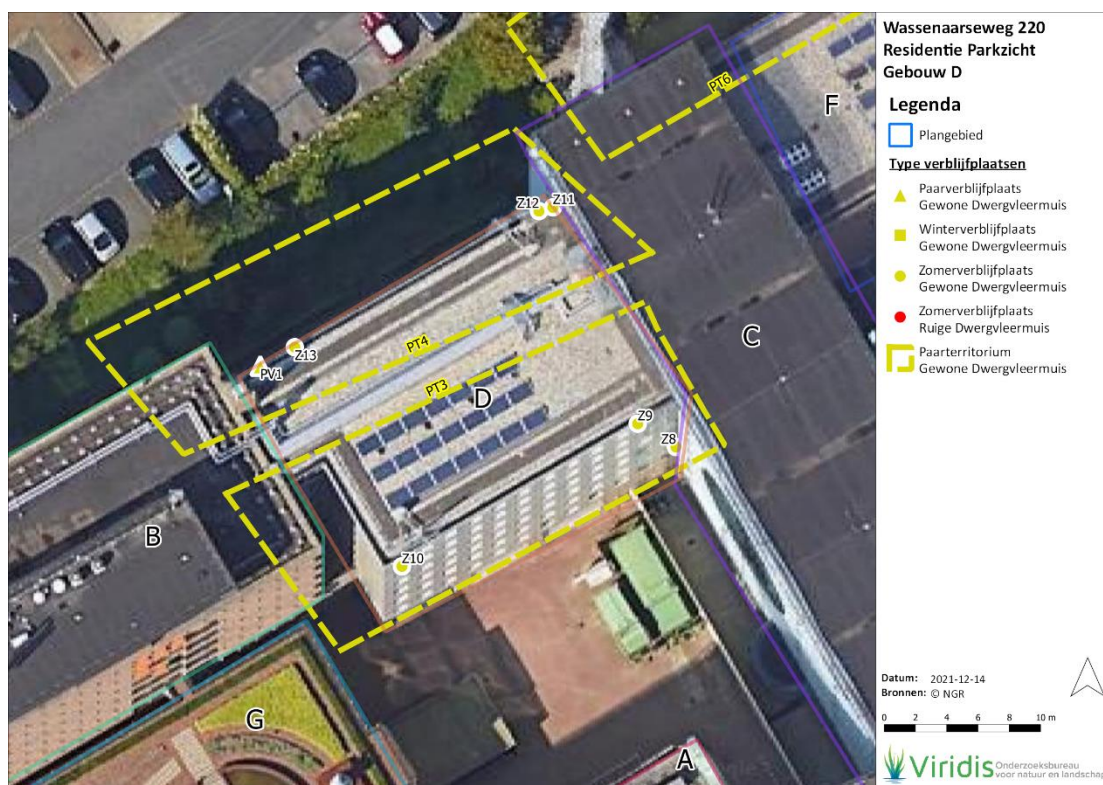
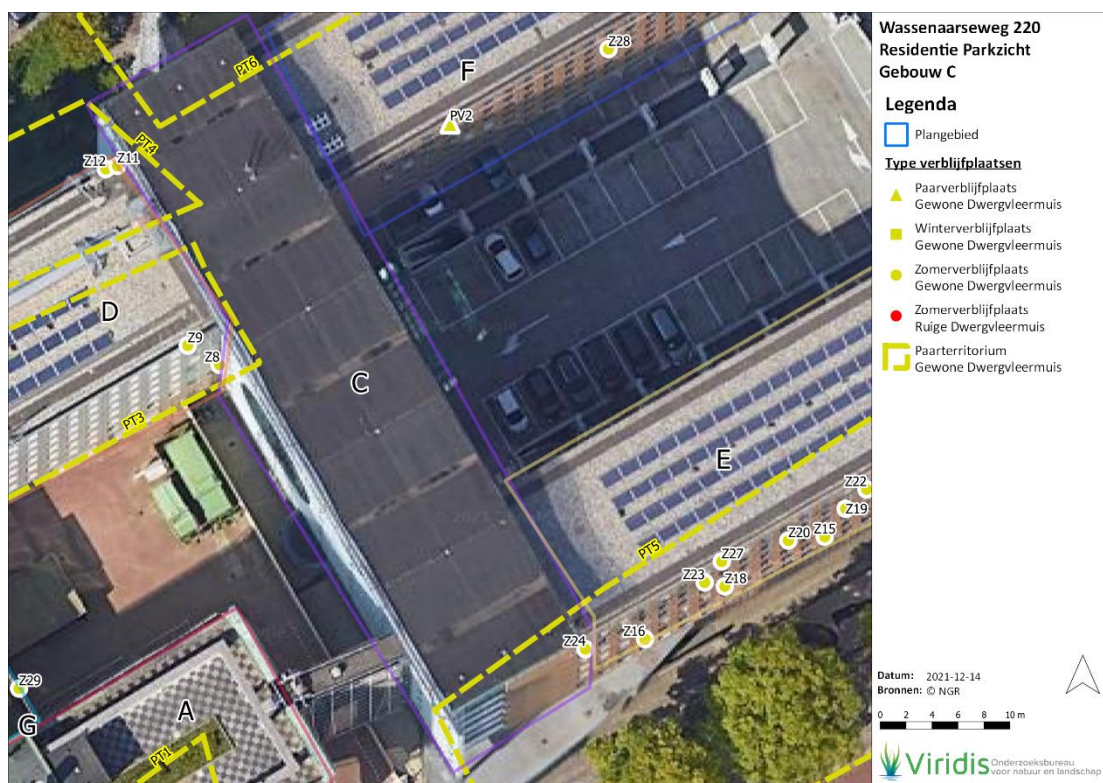

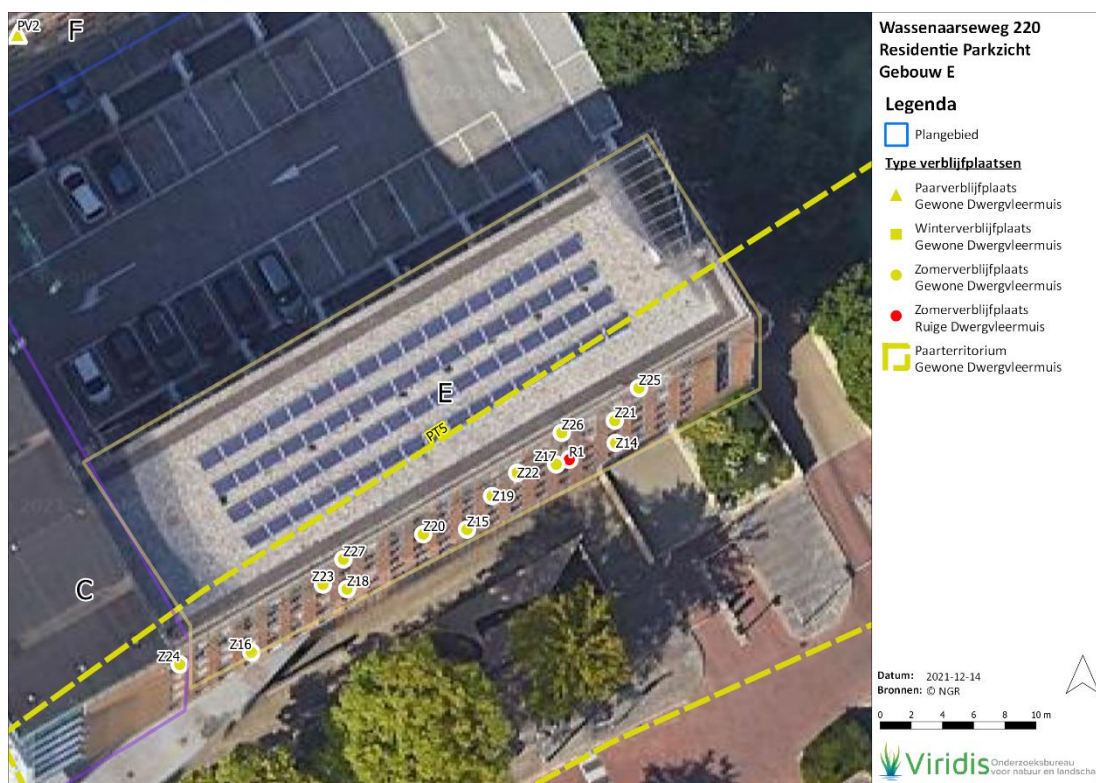
Figuur 2.2 | Detail resultatenkaart gebouw A.

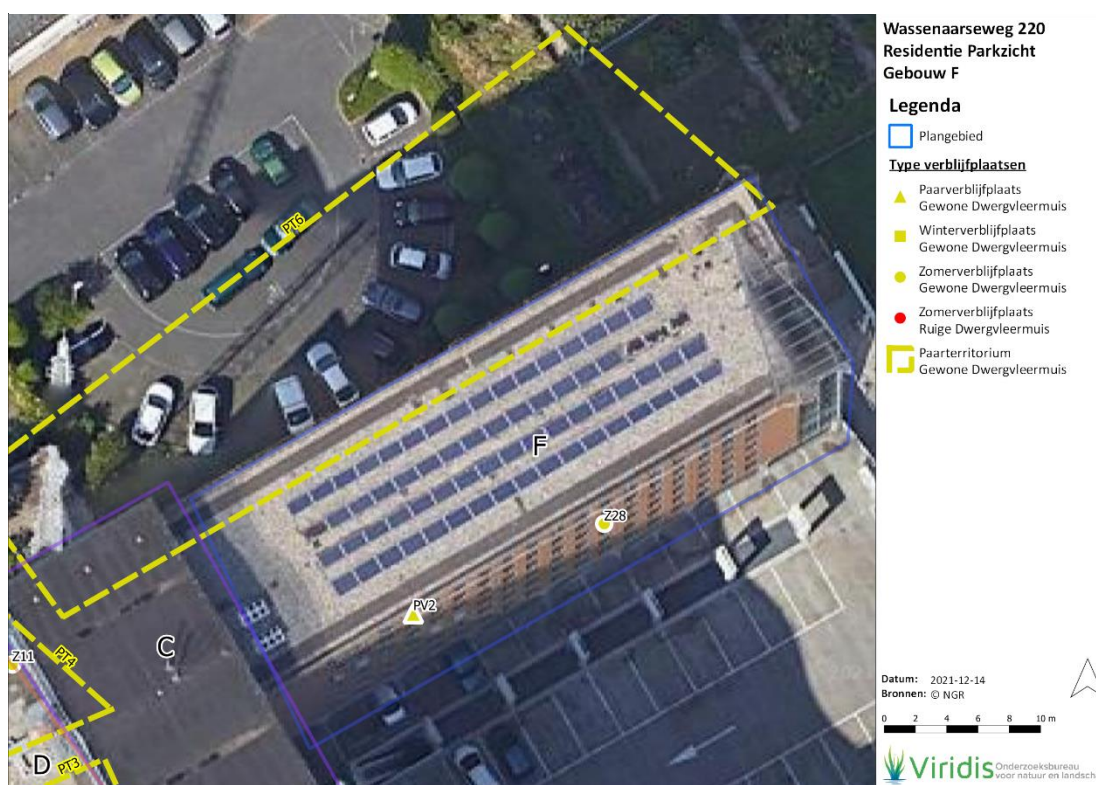
Figuur 2.3 | Detail resultatenkaart gebouw B.

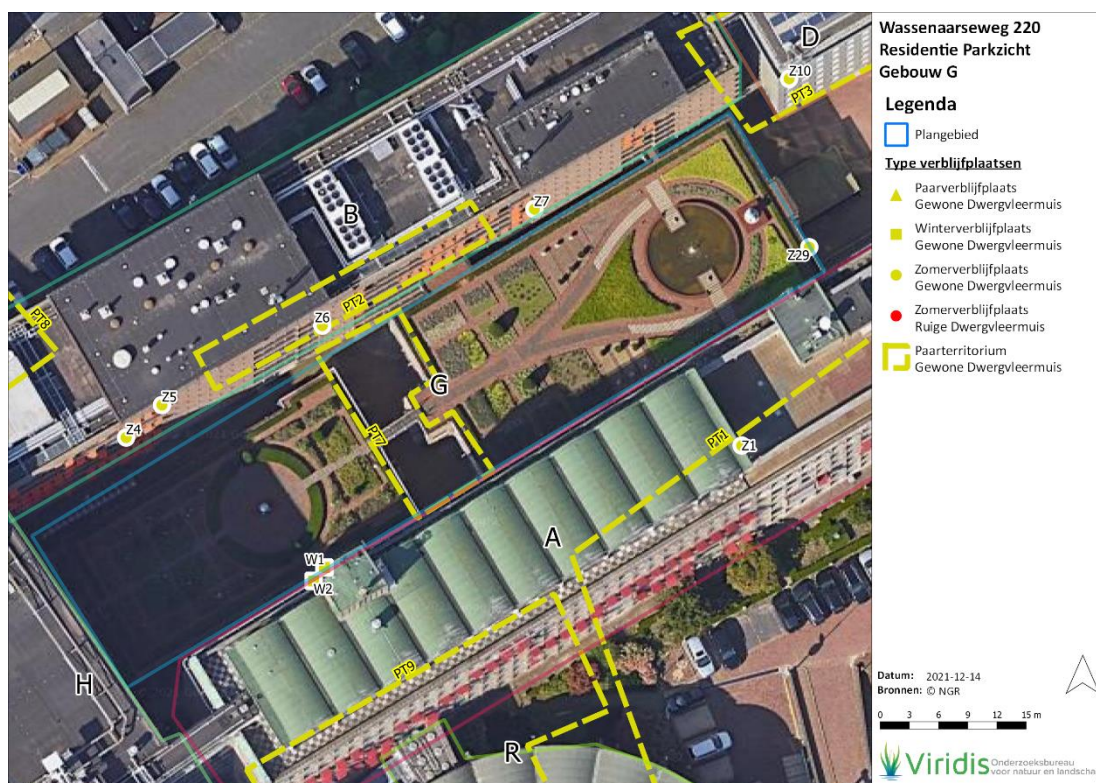

Figuur 2.6 | Detail resultatenkaart gebouw E.

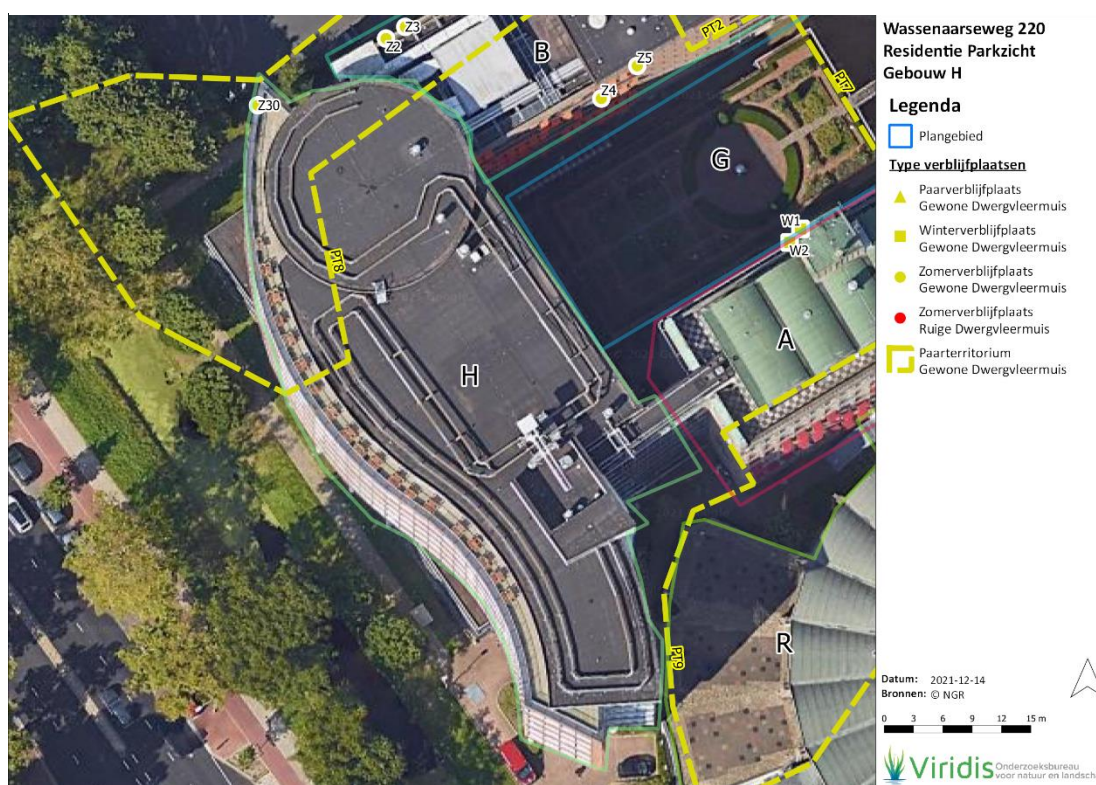

Figuur 2.7 | Detail resultatenkaart gebouw F.

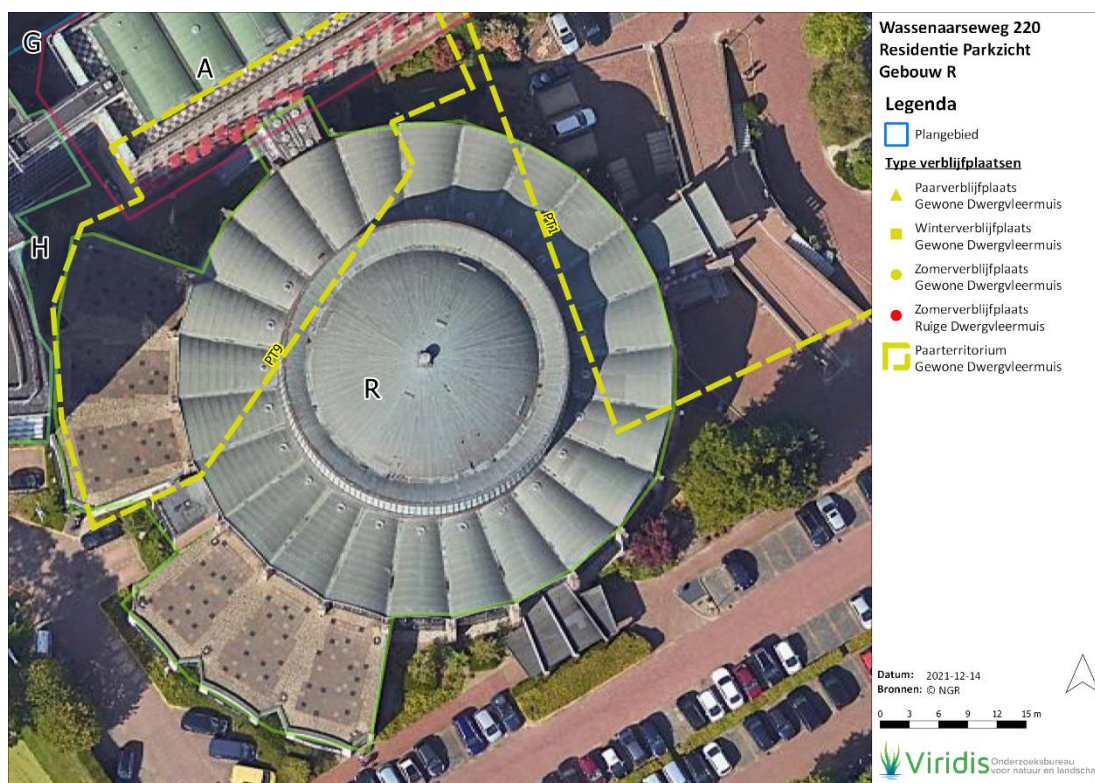

Figuur 2.8 | Detail resultatenkaart gebouw G.

Figuur 2.9 | Detail resultatenkaart gebouw H.

Figuur 2.10 | Detail resultatenkaart gebouw R.

Tabel 2.2 | Specificatie van de aangetroffen verblijfplaatsen en het aantal individuen per verblijfplaats.

Code	Gebouwnummer	Soort	Aantal	Type verblijfplaats	Locatie
Gebouw A					
Z1	Oostgevel van boven gebouwtjes	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Onder de uitstekende dakrand
PT1	Zuidgevel + deel oostelijke deel gebouw R	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs het rechterdeel van de zuidgevel van gebouw A en het oostelijke kwart van gebouw R. Ten hoogte van de bovenste verdieping van gebouw R
W1	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	4-10	Winter verblijfplaats	Bij de rand van de bovenste verdieping naast het trappenhuis
W2	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	4-10	Winter verblijfplaats	Bij de 4 ^{de} verdieping vanaf onder naast het trappenhuis
Gebouw B					
Z2	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	2 ^{de} verdieping, stootvoegje tussen 9 ^{de} en 10 ^{de} dwarsbalk vanaf de westelijke hoek
Z3	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	3	Zomer verblijfplaats	5 ^{de} verdieping, stootvoegje tussen 3 ^{de} en 4 ^{de} dwarsbalk vanaf de westelijke hoek
Z4	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	2 ^{de} rij ramen vanaf boven in de linkerhoek, stootvoegje boven het 5 ^{de} raam van rechts
Z5	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Bovenste rij ramen in de linkerhoek, stootvoegje rechtsboven het meest rechter raam
Z6	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	2 ^{de} raam van het trappenhuis vanaf boven, 2 ^{de} stootvoegje rechtsonder het raam
Z7	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	4 ^{de} rij ramen vanaf boven rechts van het trappenhuis, stootvoegje boven het meest rechter raam
PT2	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs de dakrand boven het trappenhuis en de rij ramen hier links en rechts van
Gebouw D					
Z8	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	3 ^{de} rij ramen vanaf onder, stootvoegje boven het meest rechter raam
Z9	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Bovenste rij ramen, stootvoegje boven het 2 ^{de} raam vanaf de hoek met gebouw C
Z10	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Bovenste rij ramen, stootvoegje onder de 1 ^{ste} raam vanaf de westelijke hoek
PT3	Zuidgevel + deel gebouw B	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs de gehele zuid- en westgevel van het gebouw, en de oostgevel gebouw B. Ten hoogte van de 3 ^{de} en 4 ^{de} rij ramen vanaf onder
Z11	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Bovenste rij ramen, stootvoegje boven het 1 ^{ste} raam vanaf de hoek met gebouw C
Z12	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	2 ^{de} rij ramen vanaf boven, stootvoegje onder 1 ^{ste} raam vanaf de hoek met gebouw C
Z13	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Bovenste rij ramen, stootvoegje boven 3 ^{de} raam vanaf de hoek met gebouw B
PV1	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Paar verblijfplaats	Dakrand bij de hoek met gebouw B
PT4	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs de gehele noordgevel van gebouw D, ten hoogte van de 4 ^{de} verdieping
Gebouw E					
R1	Zuidgevel	Ruige dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op derde verdieping, 6 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z14	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op tweede verdieping, 4 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z15	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op tweede verdieping, 10 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z16	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op tweede verdieping, 4 ^{de} raam vanaf de hoek links

Z17	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op derde verdieping, 6 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z18	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op derde verdieping, 8 ^{ste} raam vanaf de hoek links
Z19	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op vierde verdieping, 9 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z20	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op vierde verdieping, 12 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z21	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	2	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op vijfde verdieping, 4 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z22	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op vijfde verdieping, 8 ^{ste} raam vanaf de hoek rechts
Z23	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op vijfde verdieping, 7 ^{de} raam vanaf de hoek links
Z24	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op vijfde verdieping, 1 ^{ste} raam vanaf de hoek links
Z25	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op zesde verdieping, 3 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z26	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op zesde verdieping, 6 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
Z27	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op zesde verdieping, 8 ^{ste} raam vanaf de hoek links
PT5	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs de gehele zuidgevel en deel van de oostgevel van gebouw E, ten hoogte van de 3 ^{de} verdieping
Gebouw F					
Z28	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Stootvoegje bij raam op 4 ^{de} verdieping, 7 ^{de} raam vanaf de hoek rechts
PV2	Zuidgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Paar verblijfplaats	Dakrand bij het 4 ^{de} raam vanaf de hoek met gebouw C
PT6	Noordgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs de gehele noordgevel en deels langs de noordgevel van gebouw C
Gebouw G					
Z29	Oostgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	5 ^{de} stootvoegje vanaf de hoek met de zuidgevel bij de dakrand
PT7	Middelste gevels	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs de gevels van beide gebouwtjes die naar elkaar wijzen
Gebouw H					
Z30	Oostgevel	Gewone dwergvleermuis	1	Zomer verblijfplaats	Het raam op de 2 ^{de} verdieping vanaf boven, op de hoek op het noorden. Onder het raam-kozijn
PT8	Noordoostgevel + deel noordgevel van gebouw B	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs het noordoostelijke deel van gebouw H, tot het eerste westelijke kwart van de noordgevel van gebouw B
Gebouw R					
PT9	Noordelijke gevel + deel zuidelijke gevel gebouw A	Gewone dwergvleermuis	1	Paar territorium	Langs de noord en noordwestelijke gevel van gebouw R, en langs het middelste deel van de zuidgevel van gebouw A. Ten hoogte van de bovenste verdieping van gebouw R

Afbeelding 2.1 | Zomerverblijfplaats Z1 op gebouw A.

Afbeelding 2.2 | Zomerverblijfplaatsen Z2 en Z3 op de noordgevel van gebouw B.

Afbeelding 2.3 | Zomerverblijfplaatsen Z4 en Z5 op de zuidgevel van gebouw B.

Afbeelding 2.4 | Zomerverblijfplaats Z6 gebouw B, bij het trappenhuis aan de zuidgevel.

Afbeelding 2.5 | zomerverblijfplaatsen Z8-Z10 op de zuidgevel van gebouw D.

Afbeelding 2.6 | zomerverblijfplaatsen Z11 en Z12 op de noordgevel van gebouw D.

Afbeelding 2.7 | Zomer- en paarverblijfplaats Z13 en PV1 op de noordgevel van gebouw D.

Afbeelding 2.8 | Zomerverblijfplaatsen gewone- (rood, Z14, Z15, Z17-Z23 en Z25-Z27) en ruige dwergvleermuis (geel, R1) op de zuidgevel van gebouw E.

Afbeelding 2.9 | Zomerverblijfplaatsen Z16 en Z24 op de zuidgevel van gebouw E.

Afbeelding 2.10 | Zomerverblijfplaats Z28 op de zuidgevel van gebouw F.

Afbeelding 2.11 | Zomerverblijfplaats Z29 op de oostgevel van gebouw G.

Afbeelding 2.12 | Zomerverblijfplaats Z30 op de oostgevel van gebouw H.

Afbeelding 2.13 | Winterverblijfplaatsen W1 en W2 op de noordgevel van gebouw A.

3. Conclusie

In het onderzochte plangebied zijn beschermde verblijfplaatsen aangetroffen. Het gaat om onderstaande aantallen en typen verblijfplaatsen in de te onderzoeken gebouwen:

- 30 zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- 9 paarterritoria en 2 paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- 2 kleine winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- 1 zomerverblijfplaats van ruige dwergvleermuis.

Naast bovenstaande jaarrond beschermde verblijfplaatsen geldt dat in en rondom gebouwen algemene broedvogels tot broeden kunnen komen.

Bij de herontwikkeling van Residentie Parkzicht te Wassenaar wordt een deel van de bebouwing gesloopt en de monumentale panden worden gerenoveerd. Bij deze werkzaamheden is de kans zeer groot

dat er negatieve effecten zijn op vastgestelde verblijfplaatsen. Het is belangrijk tijdig mitigerende maatregelen te treffen die negatieve effecten voorkomen of verzachten. Er moet een ontheffing op verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

In een activiteitenplan worden de effectanalyse en vervolgstappen (mitigerende maatregelen en eventueel ontheffingsaanvraag) uitgewerkt. Voor het opstellen van het activiteitenplan is een specificering van de werkzaamheden en de planning noodzakelijk. De opdrachtgever dient hiervoor tijdig contact op te nemen met Bureau Viridis.

De in dit rapport opgenomen onderzoeksresultaten hebben een geldigheidsduur van 3 jaar na uitvoering onderzoek, wanneer werkzaamheden niet binnen deze periode uitgevoerd worden is nieuw onderzoek noodzakelijk.

4. Bronnen

4.1. Literatuur

BIJ12, 12 juli 2017. Kennisdocument Gewone dwerg-vleermuis 1.0. Publicatienummer BIJ12-2017-004

BIJ12, 12 juli 2017. Kennisdocument Ruige dwerg-vleermuis 1.0. Publicatienummer BIJ12-2017-018

Netwerk Groene Bureaus, 2021. Vleermuisprotocol 2017

Broek & Praet, 2021. Quickscan Wet natuurbescherming Residentie Parkzicht Wassenaar. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2021-035

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatie-protocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017)

4.2. Websites

Nationale Databank Flora en Fauna
Via www.ndff-ecogrid.nl/

Zoogdierversamenleving (2021) zoogdiersoorten/steenmarter via www.zoogdierversamenleving.nl

Bijlage A. Foto's onderzoekgebied

Afbeelding 1 | Gebouw A.

Afbeelding 2 | Gebouw B.

Afbeelding 3 | Gebouw C.

Afbeelding 4 | Gebouw D.

Afbeelding 5 | Gebouw E.

Afbeelding 6 | Gebouw F.

Afbeelding 3 | Gebouw G.

Afbeelding 4 | Gebouw H.

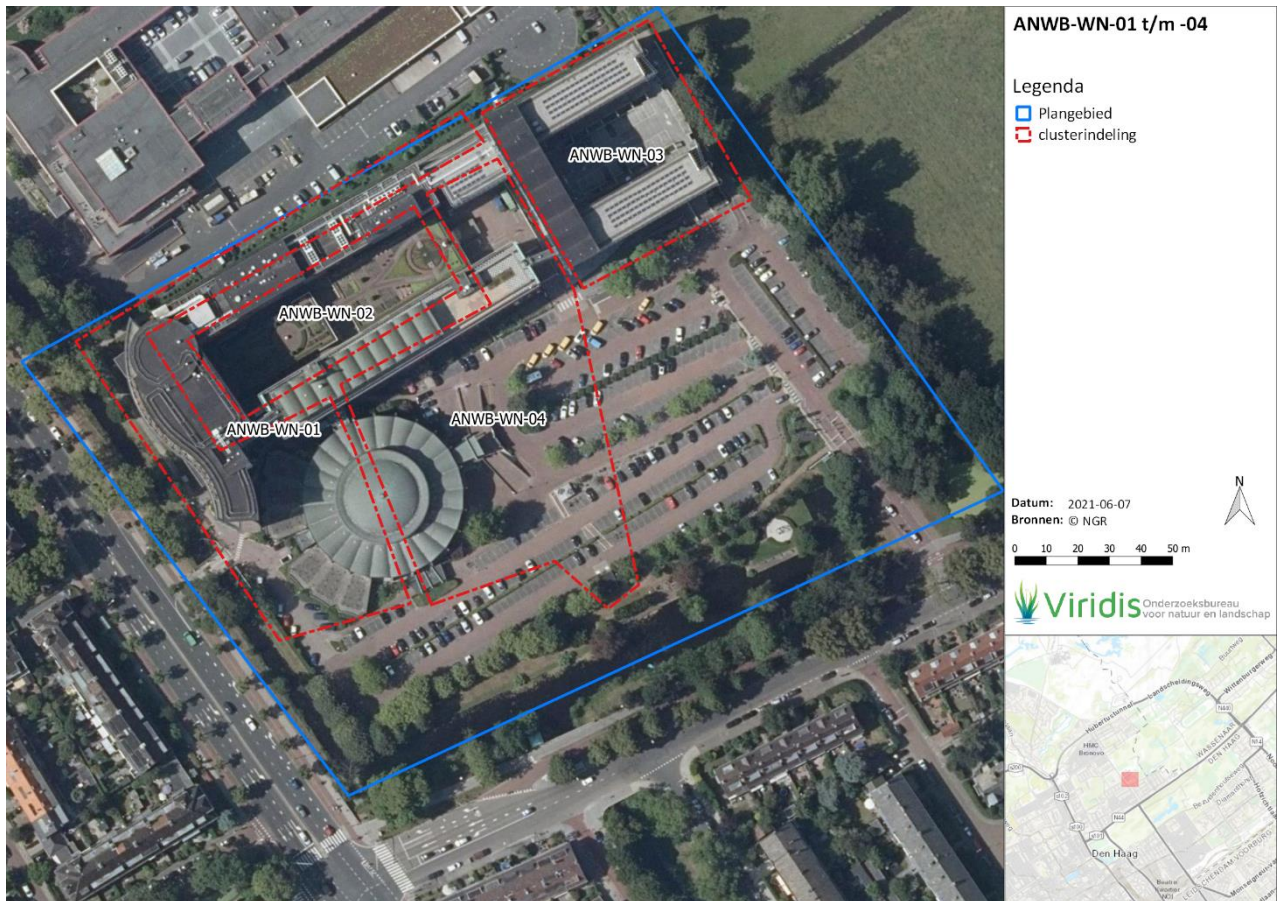
Afbeelding 9 | Geouw R.

Afbeelding 10 | Overzicht van het plangebied.

Bijlage B. Onderzoekscusters

Figuur 1 | Overzichtkaart van de clusterverdeling.

Bijlage C. Ter zake kundige

TER ZAKE KUNDIGE

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een kundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de kundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of;
- op mbo-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.
- Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ter zake deskundig.

